

DANICA.

CERKVEN ČASOPIS ZA SLOVENSKE POKRAJINE.

Na petdesétnico — „quinquagesima“ imenovano.

In Jezus mu je dejal: Spreglej!
(Luk. 18.)

Sočutjem gledamo danes ubozega slepca, kako prosi memogredoče ob poti. Leta že in leta je morda presedel na tem mestu revež za sedaj; a večji revež, če je gledal v svojo mogoče še žalostnejo si prihodnost. Kako mu bode namreč, ko pride s starostjo marsikaka še večja betežnost?

Ali je mislil kedaj tega, da sprevidi — kedo bi to hotel trditi? A, kolikrat nam je najbliža pomoč tam, kjer si jo mislimo najdaljo. — Tudi z našim slepcem je tako. Bliža se mu pomočnik. Bliža se mu — čudodelnik domače dežele — Krist svojimi učenci. In pot je vède tu memo njega.

Povedali so mu, da Jezus iz Nazareta pride memo. — „Jezus,“ ta sladka beseda — kako mu gre do srca. Kolikrat je že čul govoriti tu memo hiteče o tem božjem pomočniku. Sedaj, tako si misli, se bliža trenutje, da bo pomagano morda tudi njemu.

Kar naravnost bi pohitel do njega, do Jezusa bi hitel; a kedo mu revežu-slepcu pokaže to pot. Zato ostane na svojem prostoru in ne neha upiti: „Jezus, sin Davidov, usmili se me!“

Jezus pa, ki se usmili vselej, kadar vidi tako živo vero, zakliče slepcu za vedno osrečujoče ga: „Spreglej!“ — Ob vsemogočni besedi „Spreglej“ so se mu odprle oči. V prvo je zagledal zlato dnevno luč; zagledal temu Gospodnjemu dejanju

čudečo se množico krog sebe. Zagledal je pa tudi obličje, ki milejega in lepšega ni videl še in ne bo videl svet — usmiljeni božji Odrešenik stoji v vsem veličastvu pred njim.

Dragi! Kakor je bil današnji slepec prejel luč oči, tako so se pred davnim naši očetje in naše matere izpreobrnili iz teme paganstva v krščanstva luč. — To luč krščanstva pa so zapustili kakor najdragoceneje volilo vsem nam.

Da nam, ljubi poslušalci, neprecenljiva vrednost te sv. vere stopi toliko jasneje pred oči — začrtajmo si danes v kratkih potezah sliko: kakošna so bila sploh ljudstva in posamezni ljudje pred Kristom in kako je to sedaj v krščanstvu. Vse to v svoj pouk in v svojo izpodbudo.

*

Odprimo si najstarejo knjigo, pogledjmo v prvo knjigo iz sv. pisma.

Kaka žala podoba koj kmalu v njenih začetnih besedah. Mater vidimo, kako žalosti vpognjena sloni na truplu svojega umorjenega sinu: prva mati Eva je to — mati človeštva. Mrtev pa, ki ga obžaluje, je njen rodni sin: ljubega sinu Abela jej je ubil neurni sin Kajn. Strašna zgodba — postavljena tu sem koj na začetek človeškega rodu na zemlji!

In kaj nudi svetovna zgodovina od Kajnovega bratomora do Krista: vseh teh dolgih 4000 let onemu, ki jasno gledav njo?

Celo izobražena ljudstva pred Kristom in celo najbolji možje v paganstvu so na-

stopali časih trdosrčno tako, in so tako malo vpoštevali človeštvu prirojene pravice, da komaj verjamemo, ko to o njih beremo.

Na čelu olike so hodili v tem starem času Grki in Rimljanje. A hodili v tej oholosti, da jim je bilo vse barbarsko, t. j. divjaško — kar ni bilo grško ali rimsko. Če je bil kedo še tako sposoben, izobražen in tudi dobrega in čutečega srca — nečlovek jim je bil, če ni bil Grk ali Rimljan.

Kaj so n. pr. z dolžnikom počeli pagani? Če nesrečnež ni mogel poplačati svojih dolgov, postal je suženj. Vklenili so ga kakor sužnja; bičali kakor sužnja; koncema so ga obglavili ali sežgali: taka podlost in taka brezbožnost je prevladovala vero paganov.

Zato je apostol paganom, sv. Pavel, le skupičil zgodovino vesoljnega starega sveta, ko je pisal v listu do Rimljanov: „Vi ste brez ljubezni, nezvesti, neusmiljeni . . . Vi ste polni vse krivice, hudobije, lakomnosti, vi ste polni nevoščljivosti, polni ubijanja, krega, goljufige, vi ste podpihovalci, opravljalci, sovražni ste Bogu, očitalci, prevzetni, izmišljevalci hudega, starišem nepokorni . . . Smrti so vredni, kateri delajo tako.“ (Rim. iz I. pogl.) Te besede je nevstrašeni apostol poslal do mogočnih Rimljanov ter se ni bal, da bi jim sploh kedo upal kacega ugovora.

Dragi! Taka propadlost, kakor jo apostol Pavel slika v tem svojem imenitnem pismu do Rimljanov, je vladala v paganski veri, med paganskimi ljudstvi in med posamezniki.

Zahvaliti se moramo le blaženemu vplivu krščanstva, da takih krutih izrodov svet več ne pozna. — Saj namreč prav popolnoma zoper krščanstvo ravna, ki se pregreša zoper ljubezen do Boga in zoper ljubezen do bližnjega. V krščanstvu so namreč bratje vsa ljudstva; in vsi ljudje med seboj so si bratje in sestre. Ljudje vsi bratje — bratje vsi narodi!

* * *

Dragi! Nikoli ne pozabimo hvale Bogu, da smo v Kristovi sv. veri bili rojeni in izrejeni.

Ker vse, kar je v krščanstvu resničnega in sijajnega; vse, kar je tu lepega in dobrega v življenju posameznika ali v življenju velikih izobraženih narodov ali pa tudi le v življenju ubogega, še neizobraženega Indijana — vse to izvira iz božje narave, prav kakor izvira svetel žarek iz gorečega solnca.

Zato, ljubi, naj vam bo sveta ta vera, ki včinja tako velikih stvari: palica-podpornica nam bodi ta sv. vera v življenju; rešilno sidro takrat, kadar zabesne viharji in usodni nam vdarci; izveličanje nam bodi v naši smrtni uri Jezusova sv. vera. Amen.

I. nedelja v postu ali v štiridesetnici.

Katerega koli poljubim, tisti je
— njega primite. (Mat. 26.)

Dragi! Zopet je v teku cerkvenega leta nastopil postni čas — napovedovalec Velike noči. A preden dojdemo do tega praznika, ki se ga zveseljujete vsi in se ga zveseljuje narava, izberimo si v svojo pripravo za ta blaženi čas nekaterih resnih tvarin.

Stavimo si ob nedeljah te dōbe Gospodnje trpenje za nas in za vesoljni svet pred oči. V ta namen si razložimo še prav posebno nekatere besede iz sv. poročil, ki so ob teh bridkih urah tako usodno zvene Gospodu v uho.

Izdajalca Iškariota beseda: „Katerega koli poljubim, tisti je — njega primite“ naj pričinja vrsto teh naših premišljevanj.

*

Se enkrat in sicer zadnjič je slušal ob poslednji večerji Juda besede svojega nebeškega mojstra. Govoril mu je namreč ob tej priliki vničujoči ga ukaz: „Kar misliš storiti, brž stori“. (Iv. 13, 27.) Ko je bil tedaj vzel grižljaj, šel je zdajci vun. — Bila je pa noč“. (Iv. 13, 30.) Nebeško luč je torej tem potem zapustil Juda in šel vun v noč: noč je bila krog njega; a kaj to — noč se mu je vlegla v srcé. — Nočni čas

je tudi takrat, kadar se zlékneta tiger in leopard, da pojdeta iz svojega brloga na smrtni lov. — Juda — Gospodnji apostol Juda! gre do velikega duhovna Kajfa opomnit ga, da je čas zgrabiti Jezusa ter se sam ponudi vojakom vodnika. Vsi ti so že pripravljeni. Potok Cedron prebrodi ta zavratna tolpa, spleza na strmino oljske gore ter prebudi onih osem Gospodnjih učencev, ki so bili tu zastali. Vstrašeni pohite ti do Jezusa; toda vzdignil se je bil že od molitve in poklical tri speče apostole z vrta Getzémane govoreč: „Glejte! Približala se je ura in človekov sin bo izdan grešnikom v roke“. (Mat. 26, 45.)

Še je govoril — in glej! Juda, eden 12terih, pride in z njim velika množica z meči in kolmi, poslana po viših duhovnikih in starašinah ljudstva. — Juda, pred kratkim Kristu tovariš in učenec resnice, sedaj njega izdajalec in dovršen hinavec! — Sv. pismo poroča: „Izdajalec pa jim je znamenje dal rekoč: „Katerega koli poljubim, tisti je — njega primite (Mat. 26, 48.) in varno ga peljite!“ (Mark. 14, 44.)

Kako da ravna Juda uprav danes tako varno? Zato, ker pozna Krista, kako močen je. Zato, ker je bil sam čul, kako mnogokrat je razodel apostolom pričo njega njihove najskrivneje misli. Zato, ker mu je znano, kako malo se boji sovražnikov, skozi kojih trdne vrste je nevstrašeno stopal prav takrat, ko so ga menili kamenjati in zavratno poriniti doli čez skale. — Zato je Juda tako previden — saj bi Jezus utegnil sicer uiti množici in njemu bi ušel vmazani zaslužek.

Dragi! Več stoletij, preden se je go-dilo to vam sedaj popisano, je stal pred vhodom v krasno palačo mlad mož, visoke ter plemenite rasti. V zlato je bil oblečen in v bager in ponosno obličje mu je obdajalo nenavadno bujno lasovje. Nobenega v deželi si niso upali primerjati tej tako vabljivi postavi; a tudi doglavnika si ni imel v deželi glede svojega častnega stala. Saj je bil pa tudi kraljev sin in petdesetorica vojakov ga je obdajala ob desni in levi. — Marsikak potnik z dežele in iz mestec v deželi je prihitel tu sem v kraljevi Jeruzalem in do Davidove palače skrbjo vganujoč:

kako bo pač tu notri pred kraljem postavljati besedo za besedo, da ne bode rečenega preveč, a tudi ne premalo. — A ko ga vznemirujo te skrbeče misli, vglada tu pred Davidovim dvorcem ponositega kraljevega moža dolgih las. — Absalon si misli, bo to, Davidov sin: „ker od podplatov do temena ni madeža na njem“. (II. Kralj. 14, 25.) Toda, komaj da ga opazi, že ta kraljevi sin sam stegne za njim svojo roko, prime ga ingapoljubi. (II. Kralj. 15, 5.) Se je li, dragi, čulo še kedaj o prijaznejem vladarjevem sinu? Vsacega popraša o njegovi zadevi s presladko besedo: „Tvoje govorjenje se mi zdi dobro in pravično; a nihče ni postavljen po kralju, da bi te poslušal“. (II. Kralj. 15, 3.) Kako pripravna — dragi, kaj ne, ta knežja mladeniška prikazen, da bo brezdvombeno spravila očeta-kralja v težave in da mu bo rodila judovskega ljudstva nezadovoljnost?

In res je Absalon odvrnil od lastnega očeta mnogo judovskega ljudstva, deloval in vojskoval se zoper očeta in bi si bil pridobil morda še več — da mu niso bili slednjič pogibelji vzrok prav kodri njegovih bujnih las, s katerimi se je bil ponašal tako na očitno.

Še dandanes, dragi, se ustavi pred marsikoga nas tudi tak Absalon, — slepeč zunanjo prikaznijo in svojo prijazno besedo. Imenuje se pa ta današnji Absalon „d u h s v e t a“. In kakor Absalona petdesetorica vojakov, obdaja tudi njega sijajna straža človeških strasti!

Za vsacega brezskrbneža ima pripravljenih ta „duh sveta“ svojih 10terih zapovedi.

Prva njegova zapoved se glasi: Le družih bogov ne; toda sam sebi si bodi svoj bog; tudi le samega sebe ljubi iz vsega srca — druge le toliko, da ne izgubiš slovesa dobrega človeka. Druga: Kar ti je ostalo še spominja na božje ime, to porabi za čas, kadar si prav nejevoljen: za kletev. Pazi pa, če kolneš, le toliko, da si ne pridobiš tem potem slovesa, kak neolikanež da si v svojem izrazovanju. Tretja: Praznuj dneve svojega življenja sebi v slast in sploh se ne zatajaj nikoli: saj le enkrat živiš! Četrta: Bodi dober starišem, dokler upaš

česa prejeti od njih; po zunanje bodi pokoren tudi prednikom, dokler se sam više ne popneš. Peta: ne ubijaj si zdravja; sploh si streži in olajšuj si življenje — če si pa ne upaš več veselo živeti, svojevoljno zapusti to dolino solza. Šesta: Čisto življenje bi té sicer častilo tu in tam; a jaz „duh sveta“ ti ga ne morem zapovedovati. Sedma: Kradel sicer ne boš — tega pa skrbno pazi ob tem, da te bo svet imel za poštenega človeka. Osmá: Krivo ne pričaj nikoli — razun za hrbtóm! Deveta in deseta: Željá ti ne prepovedujem nikakih. A glede posvetnega blaga si pa zapomni, da ne obogatiš iz lepa, če ni kedo drug obožal mesto tebe.

* * *

Dragi! Take in podobne 10tere zapovedi vam narekuje kakor Absalon bliščeči se in s petdesetorico slúg na desni in levi obdani „duh sveta“. — O tem nevarnem „duhu sveta“ se berejo v psalmu (54, 22.) besede: „Njegove govorice so voljnejše od olja, a vender pa so ostrupljene puščice!“ — „Kateréga koli poljubim, tisti je — njega primite:“ tako prilizujé se govori današnji „duh sveta“ in to že od začetka človeške zgodovine. Tem potem je vjel Kajna, ki je izpeljal brata Abelja sladko govorico. Tako je učil „duh sveta“ skritega Joaba — da naj objame vojvodo Amázo in ga umori ob tem objetju. Tako dela po sv. Krizostoma razlaga vsak zapeljivec še dandanes — vsak Juda, ki nastopi, dragi moji, še danes med nami. — Varujte se, torej, dragi, takih in enakih Judov ter absalonskih prilizovalcev in zanesljiv kazalec vašemu vedenju od slej naj vam bode beseda iz knjige pregovorov, ki se glasi: „Boljše so rane od njega, ki ljubi — nego goljujni poljubljeji od njega, ki sovraži.“ (27, 6). Amen.

K. š. duhovni svètnik

Andrej Drobnič,

župnik in dekan.

Spominji na umrlega prijatelja.

(Dalje).

Našel sem tukaj starega znanca, tam prijatelja ali celo sošolca, sobogoslovca, katerega nisem bil videl skoraj dvajset let. Našel sem pa

povsod prijazne in dobre gospode. V Zagradcu me je peljal gosp. dekan na pokopališče in tu na grob ranjkega marljivega pisatelja, učenega zgodovinarja — Ivana Parapata.

S Parapatom sem se bil bogoslovec soznanil in sprijateljil. Bil je osmošolec, ko smo bogoslovci in osmošolci skupno poslušali predavanja o vzgojeslovju pokojnega profesorja Poklukarja, poznejega kanonika. Brž se mi je priljubil tihi, skromni, prijazni mladenič. Najina prijateljska zveza se je še bolj vtrdila, ko je Parapat vstopil v bogoslovje, in sva skupaj tri leta prebivala v semenišču. Navdajali so naji enaki ideali: ljubezen do milega naroda in do slovenskega jezika. Gojila sva srčno željo delovati v prid in korist zapuščenemu narodu, v dušni in telesni blagor našega ljudstva. Parapat je mnogo čital, posebno starinoslovje. Kronika in zgodovina Slovencev ga je že takrat jako mikala in veselila. Bil je tudi vešč več jezikom, posebno romanskim. Naj bolj je razumel španjščino, ter je rad prebiral španjske knjige, kolikor jih je mogel vdobiti v takratnih razmerah. Posebno dobro je poslovenil po španjskem izvirniku, če se ne motim, že v semenišču lepo povest „Alvaredova družina“. Njegova literarna dela, njegove zasluge za slovensko slovstvo so znane. Življenje in pastirovanje mu je bilo že večkrat opisano, posebno dobro in obširno v „Dom in Svetu“. Pastiroval je na več župnijah, večidel s slabimi dohodki, in ker je mnogo izdajal za knjige in starinske zbirke, in ker je bil vedno slabotnega zdravja, živel je zmerom v slabih gmotnih razmerah. Konečno se je prelozil v Zagradec na Dolenskem, kjer je po kratkem bivanju nevarno obolel, ter umrl l. 1879., star še le 41 let. Pokazal mi je Drobnič Parapatov grob in na kratko opisal bolezen in smrt nepozabnega mi prijatelja. Živo mi je stopil tu v spominj ljubi pokojnik in šli so memo mene dnevi mladosti, katere sva skupaj preživela. Z zdihom, da bodi Gospod milostljiv njegovi duši, sem se ločil od groba, ki krije njegovo truplo.

I. B.

(Dalje pride).

Nekaj žarkov za post.

I.

Č i g a v i s m o ?

Ce vprašaš otročiča: „Čigav si?“, odgovori ti prostodušno: „Očetov — mamin!“ Koristno bi bilo tudi nam, ko bi se večkrat vprašali:

„Človek, kristijan, čigav si?“ Vprašajmo se tako in odgovorimo si na to vprašanje.

Slikar je izvršil podobo. Čigava je? Njegova, popolnoma njegova. On jo lahko da ali proda, komur hoče. Ti si podoba božja. Bog te je vstvaril po svoji podobi; z dušo in s telesom si torej njegov in moraš biti njegov. On ti po vsej pravici more reči: „Moj si ti!“

Če ti kupiš za svoj denar knjigo, je tvoja, popolnoma tvoja. Ko bi ti jo vzel kdo, bil bi tat. Tebe pa si je kupil Jezus ne z zlatom, niti s srebrom in z dragim kamenjem, nego s svojo presveto krvijo. On se je zate žrtvoval. Ti si njegov odkupljenec; ti si popolnoma njegov. On lahko reče: „Ti si moj!“

Če si zgradiš na svoji zemlji in za svoj denar hišo, je tvoja in ti imaš pravico prebivati v njej. Veličastno hišo si je postavil sv. Duh tedaj, ko si bil krščen. O sv. krstu si postal Bogu posvečen tempelj in kakor Bog Oče in Sin, tako more popolnoma po pravici klicati tudi sv. Duh: „Ti si moj!“

Na vprašanje: „Čigav si?“ mora priti odgovor: „Jaz sem Boga Očeta, Sina in sv. Duha“. Če si pošten, moraš pustiti Bogu, kar je njegovega, in ne smeš zlorabiti tega, kar je božje, zato da bi žalil Boga. Lastnina božja si ti sam, tvoje telo, tvoji udje, tvoja čutila, tvoja duša, tvoj razum, tvoja volja — vse tvoje dušne in telesne moči. S temi močmi moraš gospodovati tako, kakor je volja božja. Bogu jih moraš posvetiti in mu ž njimi služiti. Bog je tvoj stvarnik, gospod in vladar in ti si njegov podložnik, ki moraš z Marijo vsak hip priznavati: „Glej, služabnik Gospodov sem!“

Ako bi poslal gospodar svojega hlapca na polje sejati, on pa bi semensko žito namestu na njivo peljal na trg in ondukaj prodal voz in konja in žito in bi šel potem zapravljati denar, mar bi se gospodar ne razsrdil na svojega hlapca? Temu hlapcu je podoben človek, ki ne rabi svojih dušnih in telesnih moči tako, kakor je volja božja, nego jih zapravlja. On ni služabnik Gospodov. On prelamlja njegovo postavo — on greši.

Večkrat se čudimo beroči v časnikih, da se je o belem dnevu sredi velikega mesta zgodila tatvina. Čudimo se predrznosti prekanjenih tatov. Toda še bolj se nam je čuditi predrznosti grešnikov. On je tako drzovit, da krade to, kar je božjega.

Bog veli: „Sin, daj mi svoje srce!“ Človek pa je tako predrzen, da ne da srca tistemu, čigaver je, nego ga rajši poklanja svetu odpiraje srce na iztežaj grešnim mislim in željam. Bog mu je dal oči, ali nehvaležni človek jih zlorabi obračaje jih po takih stvareh, ki ga odvrčajo od Boga. Stvarnik mu je dal ušesa, ali človek jih ne rabi zato, da bi poslušal božjo besedo, nego rajši posluša neverne, zapeljive nauke in bližnjemu kvarne pogovore. Bog je dal človeku⁷ jezik, da bi poveliceval ž njim svojega Stvarnika in da bi pospeševal ž njim časni in večni blagor bližnjega; toda koliko hudega stori človek prav z jezikom. Bog mu je dal telo, da bi v njem prebivala čista duša, a li on skruni svoje telo služé temu, kar ni čisto.

Kdor tako ravna, dviga se zoper svojega Stvarnika in Sina njegovega Jezusa Krista, katerega zaničuje, biča in mu pritiska trnjevo krono na glavo klicaje: „Križaj ga, križaj ga!“ Kakor nekdanja judovska množica Ponciju Pilatu kliče tak upornik: „Jaz nočem Jezusa, nego Baraba; njegova kri pridi na-me!“

Kazen so klicali Judje z nebes in prišla je. Herod, ki je zasmehoval Jezusa, je bil kaznovan. Rimski cesar Kaligula ga je pregnal v Galijo, kjer je umrl v siromaštvu. Bojazljivega in zato krivičnega sodnika Pilata so odstavili in pregnali; končal si je življenje s samomorom. In kako se je godilo tistim, ki so ga po krivem tožili in klicali: „Njegova kri pridi na nas in na naše otroke?“ Sedemdeset let po Kristu je bil Jeruzalem razdejan in požgan. Več nego milijon Judov je bilo tedaj ugonobljenih. Kosila jih je lakota in kuga in Rimljani so jih križali in devali ob glavo. Križali so jih toliko, da je zmanjkalo križalcem lesa. Kaznovani so bili vsi, ki so se bili pregrešili nad Sinom božjim.

Kako se bo godilo tistim, ki jih dandanašnji posnemajo? Kaj vtegne zalotiti one, ki se sedaj drzno dvigajo zoper Najvišjega in mu odrekaajo oblast nad seboj?

Oj pomislimo v postnem času večkrat: Čigavi smo? Božji smo — Bogu moramo posvetiti vse svoje moči. Njemu moramo biti pokorni.

A. S.

Začetki krščanstva na Japonskem.

Vse se ozira sedaj tja na skrajni azijski vzhod, kjer izza 8. svečana t. l.

grme topovi. Ves svet se bavi z vojno, ki se je vnela med mogočno Rusijo in med japonsko državo. Brez vojne napovedi so napali Japonci rusko ladjeve v portarturski luki v temni noči in s tem zavrtnim naskokom pokazali, da jih še vodi tista zahrbtna krvoločnost, ki jih je v minulih stoletjih tolikokrat gonila na pokolj nedolžnih kristijanov. Malokatera pokrajina je popila toliko krščanske krvi, kakor Japonska. Krasna je bila setev krščanske vere in mnogo sadu obetajoča, a žalostne, grozne so ji bile posledice. Menimo, da vstrežemo bralcem „Danice“, ako jih seznanimo nekoliko s trpko usodo, ki jo je doživela naša sv. vera na Japanskem.

1. Sv. Frančišek Ksaverijan — apostol japonski.

Zemlja svetlobe se zove Japonska dežela, a tema je ležala na njenih pokrajinah dolga stoletja in še sedaj se klanja velika večina njenih prebivalcev malikom. A še neskončno groznejša tema je kraljevala ondi pred polčetrstoletjem.

Izza starodavnih časov so molili Japonci solnce. To je bil njihov poglavitni bog. Poleg njega so imeli polno višjih in nižjih bogov. Razen stare solnčne vere pa sta se vkoreninili na Japanskem še dve drugi veri, namreč budizem in Konfucijeva vera. Obe sta prodrli tjakaj s Kitajskega.

Kdaj je posvetila krščanska vera na japonske otoke? V temo japonskega neznaboštva je prijadral na ondotne obale portugalski mornar Mendez Pinto. Japonci so občevali dotlej samo s Kitajci. S prihodom Portugalcev se je pričela nova doba.

Prišelci so jeli trgovati z Japonci. V mestu Kagošimu so se seznanili z mladim domačinom Andžirrom. Ta mladenič se je naveličal razuzdanega življenja, ki mu je vzelo dušni mir. Šel je v poganski samostan, toda malikovalski duhovniki — zovejo jih bonze — mu ga niso mogli vrniti. Prevarjen se je zatekal do evropskih trgovcev za svet, kaj naj bi storil. Ti mu niso mogli odgovoriti na vsa vprašanja njegova, ker niso bili večji japonščine, vendar je že tistikrat vsaj nekaj izvedel o krščanski veri.

Dve leti pozneje so Portugalci zopet pristali s trgovsko ladjo v Kagošimi. Tedaj je kupec Alvar Vaz svetoval Andžiru, da naj potuje v In-

dijo k slavnemu misijonarju Frančišku Ksaverskemu; on mu gotovo povrne mir vesti.

Tedaj se je pod pokroviteljstvom portugalskim veselo širila krščanska vera po Indiji. Poglavitni delalec v tem obsežnem vinogradu Gospodovem je bil jezuit Frančišek Ksaverski. Neke danji častihlepni vseučilišnik pariški se je izpremenil v najgorečnejšega razširjevalca božje časti pod vplivom sv. Ignacija Lojolanskega, ki mu je pogostoma šepetal na uho zlate besede Zveličarjeve: „Kaj pomaga človeku, ako ves svet pridobi, na svoji duši pa škodo trpi“. Dne 7. malega travna leta 1541. se je vkrcal Frančišek z dvema tovarišema v lisabonskem pristanišču na ladjo, ki ga je za trinajst mesecev privela v glavno mesto portugalske Indije, v Goo. Radostno ga je sprejel tamošnji veliki škof Albuquerque, saj je dobil za pomočnika svetnika čudotvorca. Goreče in vztrajno, kakor nekoč sv. apostol Pavel, ljubeznivo in prizanesljivo, kakor svoje dni sv. evangelist Ivan, se je lotil Frančišek dela. Vspeh njegovega truda je bil čudovit, nepopisen. Na tisoče poganov je privel h Kristu, na tisoče mlačnih omahujočih kristijanov je potrdil v veri in v čednosti. Po pravici mu pristaja naslov apostola Indije, a pridobil si je poleg tega naslova častno ime apostola japonskega. Čujmo kako!

Andžir je poslušal portugalca Alvar Vaza. Nemudoma je krenil na pot in dospel na Malako, toda Frančiška ni bilo tam. Vrli mladenič se ni dal ostrašiti, jadral je na Malako drugič. Tedaj pa mu je bila sreča mila. Sešel se je s svetnikom. Tisti hip, ko ga je bil zagledal, začutil je v srcu veliko tolažbo. Takoj mu je naznanil, da sprejme vero Kristovo. Frančišek je takoj spoznal, kako važna naloga je prisojena temu junaku. Kar je izvedel od njega o japonski deželi, zbudilo je v njem gorečo željo, da bi šel sam oznanovat tjakaj sv. evangelije. Uverjen, da mu je Bog sam poslal tega odličnega Japonca za sodelalca, poslal je njega in oba služabnika, ki sta ga spremljala, v Goo, da se v ondotnem misijonskem semenišču pripravijo na sv. krst in nato za katehetsko službo. Leta 1548. je vse tri krstil veliki škof Ivan Albuquerque. Andžir je prejel ime Pavel, njegova tovariša pa: Ivan in Anton. Andžir se je kmalu naučil latinskega jezika. Tolik mu je bil spominj, da si je vtisnil vanj vse evangelije sv. Mateja, in tolika je bila njegova gorečnost,

da je v Goi po ulicah opominjal kristijane k pokori in izpodbujal pogane, da bi verovali in se dali krstiti. Frančišek se ni mogel načuditi sadu, ki ga je obrodila milost božja v duši tega mladeniča. Vtrdil se je sklep v njem, da krene ž njim in s tovarišema na Japonsko. Bolelo ga je, ker se je narod japonski, tako obdarovan z duševnimi sposobnostmi, potapljal v poganstvu ničesar ne vede o Kristu. Ko so ga portugalski kupci svarili, da naj ne ide na daljno in nevarno pot na Japonsko, rekel jim je: „Čudno; branite mi na pot, ki jo hočem storiti za zveličanje duš, za časni dobiček se vam pa ne zdi ta pot pretežavna. Zelo mi je žal, ker ste me prehiteli, a nočem, da bi kdo rekel, da so kupci drznejši in pogumnejši, nego misijonarji“. Sv. Ignaciju je pisal v Rim: „Pripravljen sem na odhod na Japonsko, oddaljeno (iz Goe) 1300 milj. Ne morem popisati, kako dehti moja duša po tem potovanju, dasi me čaka toliko nevarnosti zbog viharjev, skalovja in morskih roparjev. Bog mi je vdihnil trdno upanje, da se zaseje tamkaj Kristova vera in razširi“.

Na Japonsko je vzel s seboj poleg Andžira in njihovih dveh tovarišev še mašnika Kozmo de Torres in brata lajika Ivana Fernandez, oba iz tovarštva Jezusovega. Ž njimi je odrinil iz Goe dne 14. malega travna 1549 in dospel dne 31. nastopnega meseca na Malako, kjer ga je zelo razveselila novica, da bi se neki japonski knez rad pokristijanil in si želi misijonarjev iz tovarštva Jezusovega, o katerih je mnogo pohvalnega čul od portugalskih kupcev. P. B.

(Dalje prihodnjič).

Iz domovine.

Popotni spominji na Dolensko.

„Lepa naša domovina.“
Hrvatska nar. pesem.

(Dalje).

Kratek dostavek k grajenju sprelepe šmartinske cerkve naj bo tu še pridejan, in sicer: da bo čast, komu čast. Radodarni dekan Josip Burgar je bil, kakor povedano, zapustil tako lepo denarno svoto za zidanje nove dekanijske cerkve. V tem pa ima veliko zasluge tedanji ondotni kapelan, sedanji monsignor Anton Zupančič, profesor bogoslovja v Ljubljani. Uprav on je vplival

in nagovarjal dekana Burgarja, da naj naklone za zidanje nove cerkve toliki velikodušni dar.

Nad to zapuščino pa je bil razlit očeviden božji blagoslov; kajti bivši ljubljanski kancelar in kanonik Martin Pogačar jo je oskrboval tako vrlo in srečno, da je l. 1895. vročil bivšemu šmartinskemu dekanu Ivanu Lavrenčič-u 72 tisoč forintov. Ako tu še priopomnim, da je bilo cerkveno zidanje proračunano na 125 tisoč forintov, razvidno je, koliko breme je ob zidanju slonelo še na ramah imenovanega dekana. Tu naj le to še povem, da je dekan Lavrenčič spisal obsežno in nadrobno zgodovino o zgrajenju te lepe nove cerkve. Spis izide o svojem času in pojasni vsa ta dela in tudi silne stroške.

Koliko znaša ves strošek prekrasne nove šmartinske cerkve, ne vem za enkrat; mislim pa, da mora biti ogromen. Saj je pa velikost in lepota cerkve tudi taka, da bi čast delala vsakemu stolnemu mestu. Koliko je imel dekan Lavrenčič ob tem delu skrbi, napora, truda in tudi neprijetnosti, to pa vesta menda tudi le Bog in on. Pisatelju teh vrstic je nekedaj dejal neki čast. župnik: „Kedor hoče vedeti, kaj so skrbi, naj zida nove cerkve“. V drugič pa se mu je od druge strani izrekla nekako čudno se glaseča sodba: „Takih del — zidanja novih cerkva — se poloti le kak mlad, neizkušen gospod!“ —

V podrobni popis nove šmartinske cerkve spuščati se pač ne vtrpim. Delo bi bilo težavno, a vender le nepopolno. Kajti zaostal bi popis za resnico. Kedor ne verjame, zanj imam le nasvet: Pridi in sam poglej! Kar sem zapisal tu, občutil sem zlasti zadnja leta po kranjskem potresu že v marsikaki novi, ali pa prezidani, predelani ali prenovljeni cerkvi. Navajati jih po imenu ne spada v okvir pričujočega potopisa.

Naj mesto tega rajše pripletem dogodbico iz svojega življenja, ki je v zvezi s staro šmartinsko cerkvijo. Le eno pripomnim in prosim: naj se mi to ne šteje v samohvalo.

Če se ne motim, videl sem jo prvič krog leta 1859. Takrat sem bil prišel od Zaplaza doli. Že proti večeru sem šel memo cerkve, a vender sem čul še iz nje donenje posameznih orgeljskih piščalek. Na vprašanje: ali morebiti popravljajo orglje, odgovori mi neka blizu stoječa ženska: „Ne, nove orglje postavljajo!“ Ker „gliha vkup štriha,“ stopim v cerkev in se povspem na kor. Orgljar, rajni Malahovski iz Ljubljane, ki me je

osebno poznal že od časa, ko sem se pri rajn. slovečem mojstru Gregoriju Riharju učil orgljanja, me je koj opazil. Povabil me je, naj se vsedem k orgljam, on pa je hitro odprl vse že vbrane spremene. Ko vzamem orglje „po svoje“ pod roke, koj pričnejo ljudje prihajati v cerkev, nekateri izmed njih tudi celo na kor. Zagodel sem eno in drugo, in videlo se je, da jim to vgaja. Radi bi bili še dalje poslušali, ali noč se je bližala; meni pa se je mudilo v Litijo na kolodvor. S kora gredečemu se mi približa nekedo, ki je bil videti že nekako „dobre volje“. Pravi mi: „Gospod, pojte z menoj, na kozarec letošnjega. Vi znate; naš pa nič ne zna!“ Da možu nisem spolnil volje, ume se samo ob sebi. — Nekaj pa tu vender le še zapišem, ker se mi je pripetilo pozneje še parkrat. Iz lastne izkušnje namreč vem, da imajo orgljedelalci prav radi, kadar postavljajo kje nove orglje, ako pride kedo, ki mu orglje dobro, glasno in veselo pojo. Kakor nekako reklamo za-se smatrajo to. Enak slučaj sem doživel menda l. 1853. v stolni cerkvi v Celovcu, ko je ondi postavljali nove orglje orgljar Grafenauer z Brda ob Št. Mohoru v Ziljski dolini. Bil je to menda oče sedanjega orgljarja in boritelja za narodne pravice. Tudi njemu je na videz dobro vgajalo, ko je mnogo v cerkvi navzočih poslušalo to veselo in krepko donenje njegovih novih orgelj izpod mojih prstov.

Vrnimo se vender k svojemu potopisu!

Ko pridemo iz cerkve, pričel je zdajci doneti gromovit strel raz bližnjega holma. Skupščinarji družbe sv. Cirila in Metoda so se bili namreč približali smartniškemu slavaloku. Ondi so se zdaj vršili običajni pozdravi ter odzdravi. Našel sem tam sedaj tudi nekatere znance, katere videti me je resnično veselilo. Mogočni strel, ki e donel skupščinarjem na čast, je na noč povzdigoval narodno slavnost. V Litiji dopoldan pozdravov te vrste ni bilo. — Le to naj še povem,

kar sem čul na lastna ušesa: V Šmartinu se je streljalo baje kar le na svojo odgovornost, ali kakor pravijo „na korajžo!“

Po prihodu skupščinarjev, ki so se bili po pozdravu podali tudi najpred naravnost v cerkev, bilo mi je misliti takoj na odhod. Bilo je namreč že krog 5. popoldanske ure. Pot do sv. Križa pa, kamor sem bil namenjen priti do večera, je bil meni neznan in baje precej dolg. Omenjam naj tu še nekaj: Pot od Litije do Čateža je že l. 1858. v „Glasnik slovenski, I. zvezek“ opisal naš pisatelj-slovničar in pesnik Fran Levstik. Deloma iz radovednosti, in tudi zaradi tega, da mi bilo kaj posneti ali pa ponoviti, sem pregledal ta potopis. Cesto, katera veže Litijo s Čatežem, so po njegovi opomnji takrat še le merili. O Levstikovem potovanju tako-le sodim. Pesnik Levstik se je rad nekako držal svojih nazorov. Potoval je po stranskih gorskih stezah prav na sv. Martina dan, ko po zidanicah (nogradskih vinskih hramih), kakor pravijo: „krstijo vino“. Po znani pesmi: „Dolenc Dolenca vabi“ vabili so tudi njega na kozarec novokrščene kapljice, in pogovori so se sukali med drugim o raznih vinskih letinah, o stari narodni noši in tudi o narodnih pesnikih. Omenjal je pisatelj Levstik rajnega dobrepoljskega učitelja in narodnega pesnika Kančnika. V misel je vzel tudi rajn. šmarijskega učitelja, ki je bil zapel znano smrtovnico svojemu ljubljennemu rajnemu sinku Franceljnu. Da se je omenjeni narodni pesnik zval Kračman, tega menda Levstik niti vedel ni. Vsaj imenoval ga ni. Sklep Levstikovega popisa govori o župnišču na Čatežu, kjer je takrat župnikoval med našim narodom obče znani pisatelj J. Kobè. Umeva se, če se snidejo prijatelji, da je potem tudi obilica gradiva za razgovore. Taka je bila tudi med Levstikom in Kobetom.

Nadučitelj Jos. Levičnik.

(Dalje pride).

„Danica“ izhaja vsak petek na celi poli in velja po pošti za vse leto 6 kron, za pol leta 3 krone, za četrt leta 1 krona 50 vin. Zunaj Avstrije velja za vse leto 7 kron; za Ameriko 9 kron. Ako bi bil petek praznik, izide „Danica“ dan poprej.

V Ljubljani se dobivajo posamezne številke po 10 vinarjev v tabakarni: Makso Brusovi, pred škofijo 12.